

Hospital Universitari
MútuaTerrassa

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

Unitat Docent Psiquiatria

Itinerari Formatiu

ITINERARI FORMATIU PSIQUIATRIA

Coordinadora: Dra. Cristina Estrada (Cap d'Estudis)

Autores:

Dra. Tulio Callorda Boniatti (tutor de residents de la Unitat Docent)
Dra. Yolanda Tascón López (tutora de residents de la Unitat Docent)
Dr. Josep Gascón Barrechina (Cap del Servei)

Centro: Hospital Universitari MútuaTerrassa

Data d'elaboració: Enero 2010

Data d'aprovació per el Comitè de Docència: 17/02/2010

Data d'aprovació pel Comitè Executiu Assistencial: 15/10/2014

Número de revisió: 3ª edició. 27/02/2019

Índex

1. Introducció	4
2. Definició	4
3. Objectiu de l'itinerari formatiu	4
4. Serveis i unitats implicats en l'itinerari formatiu	5
4.1. Serveis implicats del propi centre	5
5. Rotacions de primer any (formació nuclear).....	6
5.1. Formació transversal en Urgències Generals (4 mesos)	6
5.2. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	6
5.3. Formació nuclear.....	6
6. Rotacions de segon any (formació nuclear).....	7
6.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	7
6.2. Formació nuclear.....	7
7. Rotacions de tercer any (formació nuclear).....	9
7.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	9
8. Rotacions de quart any (formació específica).....	11
8.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques	11
9. Formació general transversal.....	12
10. Pla de l'itinerari formatiu: Formació nuclear i específica	13
11. Cursos, sessions i activitat investigadora	13
12. Altres	14

1. Introducció

D'acord amb l'article 11.2 del Reial decret 183/2008, pel qual es determinen i classifiquen les especialitats en ciències de la salut i es desenvolupen determinats aspectes de sistema de formació sanitària especialitzada, els comitès de docència han d'aprovar els itineraris formatius que elaboraran els tutors de residents de cada unitat docent.

2. Definició

L'**Itinerari formatiu** és un manual informatiu sobre la formació especialitzada en una determinada unitat docent del nostre centre, on es descriuen les competències que ha d'adquirir el resident al llarg de la seva formació i el grau de supervisió que tindrà.

Aquesta informació es complementa amb la **guia de cada servei**, on s'expliquen l'organització de cada unitat docent i la seva activitat, i amb la **Guia d'acollida del nou resident**, comuna a tots els residents de l'HUMT, on s'indiquen el pla de formació comuna, l'organització de les estructures docents i els mecanismes avaluadors.

3. Objectiu de l'itinerari formatiu

L'objectiu primordial de l'itinerari formatiu és descriure l'adaptació, d'acord amb les característiques pròpies de cada unitat docent, del programa de formació de l'especialitat dissenyat per la Comissió Nacional. S'hi detallen els objectius i el grau de supervisió de cada rotació i/o any de residència, i a partir d'aquí s'elaboren els plans individuals de formació de cada resident. Per tant, aquest itinerari ha de ser adaptable a la capacitat docent reconeguda de la unitat docent.

Els plans individuals de formació de cada resident tenen com a objectiu que els residents disposin d'una guia docent personalitzada, on es detalla quines rotacions ha de fer al llarg de la seva residència.

4. Serveis i unitats implicats en l'itinerari formatiu

Són tots aquells serveis i unitats que, independentment de la seva titularitat, es consideren necessaris per impartir la formació especialitzada, d'acord amb el que estableix el programa oficial.

4.1. Serveis implicats del propi centre

	Servei	Tutor
Obligatoris	Psiquiatria	Dr. Callorda Dra. Tascón
	Neurologia	Dr. Krupinski
	Medicina Interna (Urgències)	Dra. Muñoz
Opcionals	Unitat de Trastorns de la Conducta Alimentària (Servei de Psiquiatria)	Dra. Navarrete

5. Rotacions de primer any (formació nuclear)

5.1. Formació transversal en Urgències Generals (4 mesos)

Urgències Generals des del començament de la formació mitjançant assistència a l'atenció continuada amb un adjunt docent referent i supervisió presencial.

5.2. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Assistència amb un adjunt d'atenció continuada, realitzant una valoració, hipòtesi diagnòstica i tractament, sota supervisió presencial.

5.3. Formació nuclear

Rotació per Neurologia, Medicina Interna (Urgències) i Hospitalització d'Aguts.

ROTACIÓ: NEUROLOGIA I MEDICINA INTERNA (URGÈNCIES)

Durada: 4 mesos

Facultatius responsables: Dra. Muñoz (1 mes) i Dr. Krupinski (3 mesos)

Objectius competencials

- Visió integral de les patologies més prevalents, exploració bàsica i tractaments tant a Medicina Interna (Urgències) com a Neurologia.
- Organització i control de les exploracions prescrites.
- Habilitats bàsiques: adquisició de capacitat d'assignació de gravetat en les patologies prevalents, competència en treball multidisciplinari, exploració bàsica física i neurològica.

Metodologia

- Estada amb un adjunt referent docent d'Urgències en els diferents nivells d'atenció.
- Estada amb un adjunt a les consultes externes de Neurologia i en la unitat d'hospitalització de Neurologia.
- Assistència a les sessions clíniques corresponents.

ROTACIÓ: HOSPITALITZACIÓ D'AGUTS DE SALUT MENTAL**Durada:** 8 mesos**Facultatiu responsable:** Dra. Tascón**Objectius competencials**

- Anamnesi, exploració física i de l'estat mental, diagnòstic i avaluació del pacient agut hospitalitzat.
- Coneixement de la semiologia i de les tècniques psicològiques bàsiques en el procediment diagnòstic.
- Maneig de protocols específics en aquest tipus de pacients (agitació psicomotriu, risc suïcida, negativisme, etc.).
- Maneig dels psicofàrmacs i de la teràpia electroconvulsiva.
- Valoració de tractaments de continuació i manteniment.
- Habilitats per a l'atenció als pacients ingressats i la seva família en el procés d'ingrés, realització d'informes d'alta i organització del seguiment post-alta en els diferents dispositius.

Metodologia

- Estada amb un adjunt referent docent de la Unitat de hospitalització d'Aguts de Salut Mental.
- Assistència a sessions clíniques i bibliogràfiques del Servei.

6. Rotacions de segon any (formació nuclear)

6.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Assistència amb un adjunt d'atenció continuada, generant una valoració, hipòtesi diagnòstica i tractament sota supervisió presencial.

6.2. Formació nuclear

Rotació per Psiquiatria Comunitària i Alcoholisme i altres addiccions.

ROTACIÓ: CENTRE DE SALUT MENTAL ADULTS (PSIQUIATRIA COMUNITÀRIA)**Durada:** 10 mesos**Facultatiu responsable:** Dr. Del Río**Objectius competencials**

- Maneig d'intervencions i situacions de crisi, dels criteris de derivació de pacients i de la utilització adequada dels recursos socio-sanitaris disponibles.
- Realització d'activitats de suport a l'atenció primària, incloent-hi reunions de coordinació, valoració conjunta de casos, sessions clíniques conjuntes, etc.
- Adquisició de coneixements i experiència en programació, organització i coordinació assistencial amb altres dispositius socio-sanitaris, en treball en equip multidisciplinari, en desenvolupament aplicat de plans de salut mental i en activitats relacionades amb la problemàtica legal del malalt mental.
- Realització d'un mínim de 80 primeres consultes referides a diferents tipus de pacients, especificant l'enquadrament i tècnica de l'entrevista, la valoració i hipòtesis diagnòstica, l'elaboració del pla terapèutic i la seva discussió dins de l'equip terapèutic, amb l'adjunt docent referent o amb el tutor.
- Realització del seguiment terapèutic d'un mínim de 70 pacients seleccionats entre els diferents diagnòstics, aprofundint en el maneig clínic dels psicofàrmacs i en les diferents intervencions tant amb el pacient com amb la família, amb supervisió en diferit per l'adjunt docent referent o amb el tutor.

Metodologia

- Estada amb els diferents professionals referents tant de centres de salut mental (Terrassa i Sant Cugat) com del Programa de Suport a la Primària de Salut Mental (PSP) i del Programa d'atenció al Pacient Crònic Complex de Salut Mental (PCC).
- Assistència i participació en sessions clíniques.
- Supervisió de casos.

ROTACIÓ: UNITAT DE TOXICOMANIES I ALCOHOLISME (ALCOHOLISME I ALTRES ADDICCIONS)**Durada:** 2 mesos**Facultatiu responsable:** Dr. Del Río**Objectius competencials**

- Capacitació professional per al maneig de la interrelació entre el consum de substàncies d'abús i altres trastorns psiquiàtrics.
- Millora del maneig pràctic de les interaccions neurobiològiques dels tractaments farmacològics amb les substàncies d'abús en el context de la patologia dual.
- Adquisició dels coneixements necessaris per a la coordinació amb els diferents dispositius i professionals implicats en el tractament d'aquests pacients.

- Habilitats bàsiques: realització d'històries clíniques, maneig dels diferents psicofàrmacs.

Metodologia

- Estada a la unitat hospitalària de desintoxicació i a les consultes de la Unitat de toxicomanies i alcoholisme de Terrassa amb els adjunts docents referents.
- Acudir a altres visites del grup interdisciplinari.
- Realització de primeres visites i seguiment de pacients.
- Assistència i participació en sessions clíniques.

7. Rotacions de tercer any (formació nuclear)

7.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques

Assistència amb l'adjunt de atenció continuada, valoració, hipòtesi diagnòstica i tractament sota supervisió presencial.

7.2. Formació nuclear

Rotació per Rehabilitació Psiquiàtrica, Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència i Psiquiatria psicomàtica i d'Enllaç.

ROTACIÓ: UNITAT DE SUBAGUTS (REHABILITACIÓ PSIQUIÀTRICA)

Durada: 4 mesos

Facultativa responsable: Dra. Alberto

Objectius competencials

- Coneixement d'indicadors assistencials en rehabilitació. Classificacions de discapacitat. Disseny de plans individualitzats de rehabilitació. Sistemes de qualitat en rehabilitació. Tractaments psicofarmacològics en patologies resistents.
- Avaluació diagnòstica d'habilitats i dificultats funcionals. Tècniques psicoeducatives individuals i familiars bàsiques. Tècniques bàsiques d'entrenament en habilitats socials. Indicacions de derivació a programes especialitzats de rehabilitació i suport social. Afrontament de situacions de crisi i prevenció de conflictes.
- Maneig clínic i seguiment d'un mínim de 10 malalts amb trastorn mental crònic, en els recursos socio-sanitaris establerts a l'àrea per a la seva atenció específica.
- Elaboració i desenvolupament pràctic de plans individualitzats de rehabilitació per a un mínim de cinc malalts mentals crònics.
- Coordinació amb recursos sanitaris i no sanitaris.

Metodologia

- Estada a la Unitat d'Hospitalització de Subaguts amb els adjunts docents.
- Visites d'acollida, seguiment i plans d'alta sota supervisió.
- Reunions amb l'equip multidisciplinari.

ROTACIÓ: CENTRE DE SALUT MENTAL INFANTO-JUVENIL I HOSPITAL DE DIA INFANTO-JUVENIL (PSIQUIATRIA INFANTIL I DE L'ADOLESCÈNCIA)

Durada: 4 mesos

Facultativa responsable: Dra. Hervás

Objectius competencials

- Coneixement del desenvolupament físic, emocional, intel·lectual i social dels pacients, així com dels factors biològics, psicològics i socials implicats en l'etiologia dels trastorns mentals i en la interacció psicosocial.
- Coneixement de les peculiaritats de la medicació i la dosificació en els pacients.
- Coneixement dels recursos sanitaris i no sanitaris en relació amb la infància i l'adolescència.
- Habilitats bàsiques: capacitació per diagnosticar i tractar els trastorns psiquiàtrics i les desviacions del desenvolupament psicomotor, així com per a les alteracions emocionals i psicosomàtiques que poden sorgir durant la infància i l'adolescència.

Metodologia

- Estada als centres de salut infanto-juvenil (Terrassa i Sant Cugat) amb l'adjunt docent referent.
- Estada a l'Hospital de Dia Infanto-juvenil amb l'adjunt docent referent.
- Coordinació amb l'equip multidisciplinari.
- Assistència a les sessions clíniques.

ROTACIÓ: PROGRAMA DE PSIQUIATRIA D'ENLLAÇ (PSIQUIATRIA PSICOSOMÀTICA I D'ENLLAÇ)

Durada: 4 mesos

Facultatiu responsable: Dra. Tascón

Objectius competencials

- Coneixement dels fonaments teòrics del pacient psicosomàtic i les complicacions psiquiàtriques més freqüents del malalt medicoquirúrgic.
- Habilitats en la recollida de dades rellevants de la història clínica prèvia, en l'evolució i en el maneig de patologies prevalents.
- Maneig del tractament psicofarmacològic.
- Coordinació amb els diferents dispositius medicoquirúrgics.

Metodologia

- Ampliació de la rotació en la unitat d'Hospitalització d'Aguts de Salut Mental on s'atenen el Programa de Psiquiatria d'enllaç les interconsultes generades a l'Hospital. Estada amb l'adjunt docent referent.
- Assistència a les sessions clíniques i bibliogràfiques.

8. Rotacions de quart any (formació específica)**8.1. Formació transversal en Urgències Psiquiàtriques**

Valoració, hipòtesi diagnòstica, tractament i pla d'alta. El resident rep la supervisió de l'adjunt d'atenció continuada amb guàrdia de presència física.

8.2. Formació específica

El quart any, el resident ha de triar un dels dos trajectes: A o B.

- **TRAJECTE A**

Quart any de residència dedicat a una de les àrees definides:

- Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència, especialment en Hospital de Dia infanto-juvenil, Unitat Hospitalària de Trastorns de l'Espectre Autista i Hospital de Dia de Trastorns de l'Espectre Autista. Es recomana rotació externa a Unitat Hospitalària Breu de Infanto-Juvenil.
- Psicoteràpies
- Alcoholisme i Altres Addiccions
- Programa de psicogeriatria (Gerontopsiquiatria). Es recomana rotació externa per unitat de Psicogeriatria.

- **TRAJECTE B**

Rotacions de 2 a 6 mesos a les àrees següents:

- Àrees pròpies de la formació específica (aprofundiment): Psiquiatria Infantil i de l'Adolescència, Unitat Hospitalària de trastorns de l'espectre autista, Equip de intervenció precoç en la Psicosis, Psicoteràpies, Alcoholisme i Altres Addiccions, Gerontopsiquiatria.
- Àrees pròpies de la formació nuclear (aprofundiment): Psiquiatria Comunitària, Hospitalització Psiquiàtrica, Rehabilitació Psiquiàtrica, Psiquiatria d'Enllaç
- Noves àrees (les rotacions no poden sumar un total de més de 6 mesos): Trastorns de l'Alimentació, Hospitalització Parcial, Psicossomàtica, Neurociències,

Neuroimatge, Psiquiatria Legal, Epidemiologia Psiquiàtrica, Gestió Psiquiàtrica, Psicodiagnòstic, Investigació, Genètica, Prevenció, Psiquiatria Transcultural, etc.

Objectius competencials (trajectes A i B)

- Aprofundir en les àrees nuclears o específiques.
- Desenvolupar les habilitats necessàries per exercir com a metge, gestor i docent d'aquestes àrees.

Metodologia

- Estada a les unitats amb adjunts docents referents.
- Assistència i participació en les sessions clíniques.
- Coordinació amb equips multidisciplinaris sanitaris i no sanitaris.

9. Formació general transversal

Es tracta de formació relacionada amb la totalitat de la residència.

- Metodologia de la investigació (cursos específics, pràctiques, presentació de pòsters i comunicacions, inici de supervisió en determinades àrees als residents de primer i segon any).
- Bioètica (cursos específics, sessions clíniques, discussió de dilemes ètics).
- Organització, gestió i legislació sanitària (cursos específics).
- Psiquiatria legal i forense (cursos específics).
- Gestió clínica (cursos específics).

Psiquiatria	
Itinerari Formatiu	Febrer 2019

10. Pla de l'itinerari formatiu: Formació nuclear i específica

	Maig	Juny	Jul	Agost	Set	Oct	Nov	Des	Gen	Feb	Març	Abr
R1a	Neurologia i Medicina Interna				Hospitalització d'Aguts							
R1b	Neurologia i Medicina Interna				Hospitalització d'Aguts							
R2a	Psiquiatria Comunitària										Alcoholisme i altres trastorns. addictius	
R2b	Psiquiatria Comunitària										Alcoholisme i altres trastorns. addictius	
R3a	Rehabilitació Psiquiàtrica				Psiquiatria Infantil i Adolescent.			Psiquiatria d'Enllaç				
R3b	Psiquiatria d'Enllaç				Rehabilitació Psiquiàtrica			Psiquiatria Infantil y Adolescent.				
R4a	Formació específica: trajecte A o B											
R4b												

11. Cursos, sessions i activitat investigadora

És obligatòria l'assistència als cursos inicials per als residents de l'Hospital Universitari MútuaTerrassa i els desenvolupats al llarg de la residència.

CURSOS TRONCALS OBLIGATORIS

- Curs Acollida
- Curs d'Extinció d'incendis
- Curs Habilitats Comunicatives (excepte Psicologia Clínica)
- Curs bàsic Introducció a la recerca biomèdica
- Curs Bioètica
- Curs de Gestió Sanitària
- Curs de Seguretat del Pacient online

També és obligatòria l'assistència als cursos de l'Institut d'Estudis de la Salut (IES). Les eventuais faltes d'assistència han de ser justificades pel tutor corresponent.

Es recomanen un seguit de cursos que, tot i que són opcionals, creiem necessaris per completar tant les diferents àrees de coneixement com la d'habilitats i actituds: curs de teràpia electroconvulsiva (Hospital de Bellvitge), curs de trastorn límit de personalitat (Hospital de Sant Pau), curs d'escala clínica, curs d'habilitats de comunicació...

Setmanalment, durant els quatre anys de residència, excepte en èpoques de vacances, el Servei desenvolupa sessions clíniques generals i sessions bibliogràfiques generals. En les diferents rotacions, les unitats corresponents tenen el seu propi calendari de sessions. L'assistència i la participació, tant en les sessions generals (mínim de dos a l'any) com en les específiques, són obligatòries. Tanmateix el resident de segon any han de presentar un cas clínic a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques amb temàtica determinada anualment per la Societat Catalana de Psiquiatria i Salut Mental.

Durant la residència es fomenta la participació en l'activitat investigadora: bases teòriques i pràctica a través del maneig del programa SPSS, realització de pòsters, comunicacions, casos clínics, etc. L'assistència a congressos dels residents, en els àmbits local i nacional, en general, està supeditada a la realització de treballs d'exposició pública, sigui quin sigui el format.

També és obligatòria l'assistència a les sessions periòdiques plantejades pel cap del Servei de Psiquiatria.

12. Altres

Es fomenta també la participació en jornades específiques de caràcter preventiu o de foment de la Salut Mental.